

V tomto dokumente sa uvádza súbor odporúčaní predložený 50 občanmi, ktorí sa zúčastnili na panelovej diskusii občanov zorganizovanej pod záštitou podpredsedníčky vlády a ministerky pre zahraničné veci a európske záležitosti Sophie Wilmèsovej ako príspevok belgickej federálnej vlády ku Konferencii o budúcnosti Európy. Téma panelovej diskusie znela „Ako intenzívnejšie zapojiť občanov do európskej demokracie“. Hoci sme si dobre vedomí, že konferencia sa nezameriava len na záležitosti EÚ, téma tejto panelovej diskusie objasňuje, prečo sa tak často výslovne odkazuje na EÚ a jej inštitúcie. Tam, kde je to vhodné, sa spomína Európa vo všeobecnosti.

S cieľom zohľadniť všetky príspevky občanov sa v tejto správe predkladajú všetky odporúčania vrátane tých, ktoré počas záverečného hlasovania o všetkých odporúčaníach nezískali jednoduchú väčšinu. Sú jasne rozpoznateľné, pretože percentuálna hodnota je vyznačená **červenou farbou a tučným písmom**. Okrem toho si niektoré odporúčania navzájom odporujú a dokonca aj počas záverečných diskusií o nich občania nedospeli k jednoznačnému rozhodnutiu. Tieto odporúčania sú rozpoznateľné, pretože sú vyznačené *kurzívou*. V prípade jedného odporúčania boli názory tak presne rozdelené, že za aj proti hlasoval rovnaký počet účastníkov; výsledok je vyznačený **oranžovou farbou a tučným písmom**. Občania si uvedomujú, že názory na tieto odporúčania boli rozdielne. Preto navrhujú, aby orgány CoFE a inštitúcie EÚ boli obozretné pri vykonávaní týchto odporúčaní, keďže z výsledkov hlasovania je zrejmá určitá nezhoda.

1. Oznámenie

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Komunikácia o EÚ nie je uspokojivá.	1.1 Navrhujeme, aby sa do učebných plánov od tretieho cyklu základnej školy zaradili vyučovacie hodiny o Európskej únii. Cieľom je osloviť všetkých občanov a zlepšiť vedomosti o Európskej únii.	88,4 %
	1.2 Európska únia, a najmä Komisia, by mali ministerstvám školstva členských štátov poskytovať vzdelávacie materiály o fungovaní Európy. Do takýchto hodín by okrem vysvetlenia fungovania, zloženia a právomocí inštitúcií mal byť zahrnutý aj stručný prehľad histórie európskej integrácie. Osobitná pozornosť by sa mala venovať tomu, aby sa používal jasný, zrozumiteľný a prístupný jazyk, ako aj vzdelávacím nástrojom, ako sú dokumentárne filmy, klipy alebo školské televízne programy, vo všetkých 24 jazykoch.	95,0 %

2. Európsky projekt je občanom aj naďalej cudzí.	2.1 Navrhujeme, aby európske inštitúcie vo svojej komunikácii lepšie vysvetlili, čo patrí do právomocí EÚ, ale aj to, čo do jej právomocí nepatrí.	97,6 %
	2.2 Európska únia by mala do svojej komunikácie začleniť bežné príklady z každodenného života Európanov. Tieto vysvetlenia by sa mali šíriť v rámci členských štátov na základe dohôd medzi európskymi inštitúciami a vnútroštátnymi verejnoprávnymi televíznymi kanálmi, aby bolo možné osloviť široké publikum.	80,5 %
	2.3 Okrem toho by štátni príslušníci všetkých členských štátov mali byť pravidelne informovaní o úlohe Európskej únie v ostatných členských štátoch, napríklad prostredníctvom videoklipov. Vďaka tomu by sa v diskusiách o budúcnosti Európy mohli jej výhody a nevýhody vnímať z väčšej perspektívy.	85,7 %
	2.4 Na posilnenie európskej identity navrhujeme, aby sa sprístupnili a pravidelne poskytovali informácie o tom, aký by bol život Európanov bez EÚ a jej konkrétnych úspechov.	92,7 %
	2.5 Navrhujeme tiež, aby sa Deň Európy (9. máj) stal európskym štátnym sviatkom pre všetkých občanov EÚ.	81,4 %
	2.6 Odporúčame, aby európske inštitúcie venovali ešte väčšiu pozornosť zjednodušeniu, zrozumiteľnosti a dostupnosti informácií o prioritných témach, ktoré sa riešia na európskej úrovni.	97,6 %
	2.7 Odporúčame, aby Európska únia poskytla prehľad zdrojov EÚ pridelených jednotlivým krajinám na jednotlivé prioritné témy. Všetky tieto informácie by mali byť dostupné na webových stránkach EÚ.	93,0 %
	2.8 Odporúčame, aby EÚ poskytla prehľadnú prezentáciu prebiehajúcej legislatívnej práce. Všetky tieto informácie by mali byť dostupné na webových stránkach EÚ.	90,7 %

	2.9 Chceme, aby európske inštitúcie boli prístupnejšie Európanom. Mala by sa uľahčiť ich účasť na rozpravách počas schôdzí Európskeho parlamentu.	79,0 %
	2.10 Odporúčame, aby sa účasť na programe Erasmus rozšírila na všetkých študentov bez ohľadu na ich vzdelanie (odborné a technické vzdelávanie, štúdium popri zamestnaní). Každý by mal mať možnosť zúčastňovať sa na európskych výmenách.	79,5 %
	2.11 Odporúčame, aby pracujúce obyvateľstvo mohlo využívať európske výmenné programy bez ohľadu na odvetvie činnosti a aby to bolo možné aj pre miestne podniky. Každý by mal mať možnosť zúčastňovať sa na európskych výmenách.	83,7 %
	2.12 Odporúčame zaviesť kurzy európskeho občianstva pre všetkých európskych občanov.	83,7 %

3. Európske právne predpisy sa neuplatňujú rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch.	3.1 Odporúčame, aby Európska únia častejšie využívala právne predpisy, ktoré sú priamo uplatniteľné v členských štátoch. Zmenšili by sa tým rozdiely medzi jednotlivými štátmi pri vykonávaní európskych právnych predpisov, čo oslabuje európsky projekt. EÚ tak bude schopná lepšie chrániť a podporovať integritu svojich úspechov, ako sú vnútorný trh, euro a schengenský priestor.	81,4 %
4. Európska demokracia je ohrozená.	4.1 Odporúčame, aby sa v komunikácii EÚ o európskej demokracii neustále a jednoznačne pripomínalo, čo Európa znamená pre Európanov.	78,0 %
	4.2 Hodnoty a zásady zakotvené v zmluvách EÚ, ktoré sa členské štáty zaviazali dodržiavať pri pristúpení, sú nezvratné. Naďalej sa musí zabezpečovať ich ochrana.	81,0 %
	4.3 Ochranu hodnôt a zásad zakotvených v zmluvách zabezpečuje Európsky súdny dvor a členské štáty ju nemôžu spochybňovať.	81,0 %
5. Informácie o EÚ nie sú ľahko dostupné a zrozumiteľné.	5.1 Odporúčame posilniť overovanie faktov týkajúcich sa európskych záležitostí. Tieto informácie, šírené a overené inštitúciami, by mali byť ľahko prístupné európskej verejnosti a vnútroštátnym médiám v každom členskom štáte.	83,3 %
6. Vnútroštátne médiá často poskytujú negatívny obraz o EÚ.	6.1 EÚ tiež musí byť viac prítomná v každodennom živote Európanov prostredníctvom proaktívnejšej komunikácie. (Napríklad poskytovaním záštity podujatiam, najmä kultúrnym, ktoré spájajú občanov a vzbudzujú v nich hrdosť na to, že sú občanmi EÚ. Vypracúvanie správ a upútaviek by tiež umožnilo Európanom prístup ku kontextualizovaným informáciám o EÚ).	85,7 %

7. Občania nepoznajú ľudí, ktorí ich zastupujú v Európskom parlamente.	7.1 Odporúčame, aby sa poslanci EP viac prezentovali vo svojich krajinách, najmä mimo obdobia volieb. Musia byť prístupnejší. Odôvodnenie ich hlasovania v Európskom parlamente by malo byť pre európskych občanov ľahšie dostupné na webových stránkach Európskeho parlamentu.	92,7 %
	7.2 Odporúčame, aby politické strany v členských štátoch zabezpečili zaradenie aj mladších kandidátov do svojich zoznamov na voľby do Európskeho parlamentu. Takýto mandát by sa nemal vnímať ako odmena za dobrú a lojálnu službu vo vnútroštátnej politike.	74,4 %
8. Komunikácia zo strany EÚ je príliš jednotvárna; nezohľadňuje rozmanitosť obyvateľstva	8.1 Na účely oslovenia dostatočne <u>širokého a rozmanitého publika</u> odporúčame, aby EÚ už od štádia návrhov zohľadňovala úroveň vzdelania cieľovej skupiny a prípadné zdravotné postihnutia, a to prostredníctvom inkluzívnej komunikácie. Okrem toho odporúčame, aby sa do šírenia takejto komunikácie zapojili aj ľudia a organizácie (terénni vychovávatelia, miestni policajti, sociálni pracovníci, občianska spoločnosť).	73,2 %
	8.2 Na oslovenie <u>pracujúceho obyvateľstva</u> odporúčame viac investovať do využívania existujúcich komunikačných kanálov s cieľom pravidelne poskytovať primerané informácie o EÚ, napríklad prostredníctvom vysvetľujúcich programov. Okrem toho odporúčame spoľahnúť sa na ambasádorov (osoby aj organizácie), ktorí propagujú projekt EÚ.	83,7 %
	8.3 Na oslovenie <u>mladých ľudí a študentov</u> odporúčame využiť okrem existujúcich kanálov, ako sú vzdelávanie a relevantné hnutia mládeže, aj ambasádorov a zamerať sa najmä na influencerov, ktorí môžu osloviť mladých ľudí prostredníctvom sociálnych médií. Ďalším odporúčaním by bolo zorganizovať celoeurópsku súťaž s cieľom vytvoriť kreslenú postavu, ktorá by bola pre mladých ľudí prítiahľivá a prinášala im európske poslanstvo.	69,8 %

	<p>8.4 V prípade <u>seniorov</u> odporúčame využívať rovnaké komunikačné kanály ako v prípade pracujúceho obyvateľstva. Okrem toho odporúčame nájsť správnu rovnováhu medzi digitálnou a nedigitálnou komunikáciou (tlač, rozhlas, osobné podujatia), aby sa vyhovelo potrebám všetkých ľudí vrátane tých, ktorí nie sú zvyknutí na digitálne prostredie, ako aj tých, ktorí sú v spoločnosti menej mobilní.</p>	85,7 %
	<p>8.5 Odporúčame, aby sa EÚ prostredníctvom integračných kurzov, ktoré už existujú v mnohých členských štátoch, usilovala o začlenenie „<u>nových Európanov</u>“ (osôb, ktoré bývajú v EÚ na základe niektorého postupu legálneho prisťahovalectva) a aby ich informovala o ďalších tradičných kanáloch, prostredníctvom ktorých EÚ komunikuje. Napokon odporúčame, aby sa určitá úloha zverila miestnym združeniam.</p>	76,7 %
	<p>8.6 Okrem toho odporúčame, aby EÚ vyšla medzi ľudí a využívala pritom inkluzívnu komunikáciu. Mohli by sa napríklad použiť (digitálne) bilbordy, ako aj tradičné a nové komunikačné prostriedky, ako sú kódy QR.</p>	62,8 %
	<p>8.7 Ďalšími odporúčaniami by bolo zvýšiť vizuálnosť EÚ (prostredníctvom krátkych filmov alebo infografík), vytvoriť európske športové hnutie, aby sa nadviazali väzby/vznikol pocit spolupatričnosti, a zabezpečiť, aby sa európska hymna stala známejšia.</p>	68,2 %

2. Dezinformácie

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. V médiách čoraz viac vzrastá riziko dezinformácií.	1.1 Odporúčame preskúmať model financovania médií vrátane povinného zverejňovania zdrojov príjmov jasným a dostupným spôsobom. Model financovania médií ich vedie k tomu, že informácie podávajú ako senzácie, vytrhávajú ich z kontextu a menia ich na dezinformácie.	73,8 %
	1.2 Odporúčame, aby boli médiá povinné uvádzať svoje zdroje a odkazy na ich overenie. V opačnom prípade by sa informácie mali označiť ako neoverené.	90,2 %
	1.3 Odporúčame, aby európsky regulačný orgán zodpovedný za boj proti dezinformáciám (pozri bod 2) bol zodpovedný aj za akreditáciu organizácií na overovanie faktov.	85,4 %
	1.4 Odporúčame, aby sa v každom členskom štáte zriadil nezávislý orgán na monitorovanie neutrality médií. Tento orgán by mala financovať a kontrolovať Európska únia.	75,6 %
	1.5 Odporúčame šíriť informácie o URL adresách oficiálnych webových sídel EÚ s cieľom uistiť občanov o pôvode informácií.	90,2 %

2. Mnohí občania pochybujú o neutralite médií.	2.1 Odporúčame, aby sa zriadil európsky regulačný orgán zodpovedný za boj proti dezinformáciám. Úlohou tohto regulačného orgánu by bolo stanoviť kritériá pre „značku neutrality“ a v prípade potreby zaviesť systém sankcií alebo stimulov spojených s dodržiavaním noriem neutrality. Prípadne by sa mohlo zväziť dodržiavanie etickej charty. Značku by udeľoval nezávislý vnútroštátny orgán, ktorý by pritom zohľadnil opatrenia, ktoré médiá uplatňujú na boj proti dezinformáciám.	87,5 %
	2.2 Odporúčame zriadiť európsku „horúcu linku“, ktorá občanom umožní hlásiť akékoľvek dezinformácie o európskych politických a hospodárskych právomociach.	82,1 %
3. Občania si nie sú vedomí rizík dezinformácií, ktorým sú vystavení.	3.1 Odporúčame, aby sa od platforiem vyžadovalo, aby zverejňovali jasné a zrozumiteľné informácie o rizikách dezinformácií, ktorým sú ich používatelia vystavení. Tieto informácie by sa mali automaticky oznamovať pri zriadení účtu.	85,7 %
	3.2 Odporúčame povinnú odbornú prípravu v oblasti mediálnej gramotnosti od útleho veku, prispôbenú jednotlivým úrovňam vzdelávacieho systému.	74,4 %
	3.3 Odporúčame, aby Európska únia viedla opakované kampane o dezinformáciách. Tieto kampane by mohli byť označené logom alebo maskotom. EÚ by mohla sociálnym sieťam uložiť povinnosť, aby tieto kampane šíрили prostredníctvom spotov.	87,5 %

4. Prostriedky na boj proti dezinformáciám sú nedostatočné.	4.1 Odporúčame, aby sa zverejňovali jasné a ľahko zrozumiteľné informácie o algoritmoch, na základe ktorých sú zoraďované správy prijímané používateľmi platforiem sociálnych médií.	83,3 %
	4.2 Odporúčame, aby používatelia mali k dispozícii jednoduchý spôsob deaktivácie algoritmov, ktoré posilňujú behaviorálne zaujatosti. Mohla by sa zväžiť aj povinnosť poskytovať používateľom prístup k iným zdrojom, ktoré prezentujú rozdielne názory na rovnakú tému.	80,0 %
	4.3 Odporúčame, aby Európska únia podporila vytvorenie platformy sociálnych médií, ktorá bude spĺňať jej vlastné normy neutrality a bojovať proti dezinformáciám. Ako alternatíva by sa do viacjazyčnej digitálnej platformy vytvorenej na podporu Konferencie o budúcnosti Európy mohli pridať nové funkcie.	56,4 %

3. Panelové diskusie občanov

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Problémy pri zabezpečovaní reprezentatívnosti panelovej diskusie občanov. V konečnom dôsledku sa zapojí len malá časť obyvateľstva.	1.1 Odporúčame držať sa zistení najnovších vedeckých prác o deliberatívnej demokracii, pokiaľ ide o výber vzoriek, štruktúru a vedeckú validáciu metódy výberu s cieľom zabezpečiť čo najväčšiu reprezentatívnosť.	89,7 %
	1.2 Odporúčame, aby pri diskusnom stole bolo dost' ľudí na to, aby sa zabezpečila rozmanitosť názorov a profilov, vrátane ľudí, ktorých sa daná téma priamo týka.	90,2 %
	1.3 Odporúčame pridať kritérium rodičovstva (t. j. má daný účastník deti alebo nie?) do vládnych kritérií výberu vzorky, ako doplnok k tradičnejším kritériám, ako sú napríklad pohlavie, vek, miesto bydliska alebo úroveň vzdelania.	33,3 %
	1.4 Odporúčame stanoviť kvóty podľa zemepisnej oblasti, t. j. spresniť, že európska panelová diskusia občanov musí pozostávať z x osôb z každej európskej zemepisnej oblasti (určí sa), aby sa mohla považovať za naozaj európsku a aby jej rokovania mali legitimitu.	73,2 %
	1.5 Odporúčame využívať registre obyvateľstva (alebo ich ekvivalent podľa jednotlivých krajín) ako hlavnú databázu pre losovanie, aby mal každý rovnakú šancu byť vybraný a aby sa podnietil záujem obyvateľov o dané témy.	70,0 %
	1.6 Odporúčame, aby boli účastníci odmenení, čím sa uzná hodnota ich úsilia, a tiež s cieľom prilákať ľudí, ktorí by sa bez odmeny nezúčastnili.	87,5 %
	1.7 Odporúčame vopred informovať účastníkov prostredníctvom prezentácií odborníkov – pristupovať k tomu relatívne minimalisticky, bez príliš veľkého množstva alebo príliš komplikovaných informácií – aby tí, ktorí nemajú predchádzajúce vedomosti, nemali obavy zapojiť sa do diskusie.	82,9 %

	1.7.2. Odporúčame vopred informovať o téme panelovej diskusie, aby ľudia vedeli, o ktorej téme budú diskutovať.	78,6 %
	1.8 Odporúčame, aby účasť nebola povinná.	97,6 %
2. Ťažkosti s organizovaním panelových diskusií na európskej úrovni.	2.1 Odporúčame, aby sa európske panelové diskusie občanov konali v hybridnom formáte (osobne/virtuálne). To by umožnilo účasť ľuďom, ktorí nemôžu cestovať.	70,0 %
	2.2 Odporúčame, aby EÚ v záujme jednoduchšieho prístupu a organizácie delegovala organizáciu panelových diskusií občanov o európskych otázkach na vnútroštátnu úroveň.	69,0 %
	2.3 Odporúčame, aby sa pre každú panelovú diskusiu zorganizovanú na európskej úrovni vybrala jedna téma. Takto môžu všetci účastníci diskutovať o rovnakej téme bez ohľadu na to, z ktorej časti Európy pochádzajú.	80,5 %
3. Zabrániť tomu, aby sa panelová diskusia občanov zneužila na iné ako deklarované účely.	3.1 Odporúčame, aby každý občan mohol predložiť tému na diskusiu, a teda aby toto právo nebolo vyhradené pre politikov alebo lobistov.	82,1 %
	3.2 Odporúčame, aby právo iniciatívy patrilo Európskemu parlamentu, ktorý vymedzí tému, o ktorej sa má diskutovať, a následne prijme potrebné dokumenty, aby sa nadviazalo na odporúčania, ktoré vyplynú z rokovaní.	63,4 %
4. Problém organizácie procesu tak, aby čo najlepšie reprezentoval občanov.	<i>4.1.1 Odporúčame vytvoriť jednu alebo viacero stálych európskych panelových diskusií občanov, ktoré by pôsobili po boku Parlamentu a riešili osobitné úlohy. Účastníci takýchto panelových diskusií by sa pravidelne obmieňali. To by umožnilo dlhodobo spájať občanov, ktorí by mali dostatočný čas na takéto diskusie. Vďaka tomu by sa diskusie mohli venovať nuansám a budovaniu konsenzu. Popri tejto stálej panelovej diskusii by prebiehali panelové diskusie ad hoc venované témam, ktoré sa vyberú v rámci stálej diskusie. Navrhujeme použiť model nemecky hovoriaceho spoločenstva Belgicka.</i>	54,8 %

	4.1.2 Odporúčame vytvoriť jednu alebo viacero dočasných európskych panelových diskusií občanov, ktoré by sa venovali len jednej konkrétnej téme počas vopred stanoveného časového obdobia.	58,5 %
	4.2 Odporúčame, aby sa európske panelové diskusie občanov neorganizovali v súvislosti s naliehavými otázkami, pretože na zabezpečenie kvality diskusií je potrebný dostatok času.	63,4 %
5. Občania, ktorí sa zúčastňujú na iniciatívach v rámci participatívnej demokracie, ako sú panelové diskusie občanov, príliš často nedostávajú spätnú väzbu o tom, ako sa nadviazalo na ich prácu, a to z krátkodobého, ani dlhodobého hľadiska.	5.1 Odporúčame poskytnúť občanom spätnú väzbu o krokoch, ktoré sa podnikli (alebo nepodnikli) v nadväznosti na odporúčania vyplývajúce z európskych panelových diskusií občanov. Ak sa na odporúčania nenadviaže, príslušné európske inštitúcie by mali uviesť dôvody svojho rozhodnutia (napr. nedostatok právomocí). Na tento účel odporúčame, aby sa po panelovej diskusii vypracúvali pravidelné zhrnutia v priebehu celého procesu.	97,5 %
	6.1 Odporúčame organizovať panelové diskusie občanov aj s deťmi (napr. vo veku od 10 do 16 rokov), aby sa dozvedeli viac o participácii a diskusiách. Mohli by sa organizovať v školách.	59,5 %

4. Referendá

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
	0.1 Odporúčame, aby sa na európskej úrovni mohli poriadať referendá o európskych otázkach.	73,3 %
1. Postoje k referendu sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líšia.	1.1 Odporúčame zadať výskum otázky, ako vytvoriť spoločnú kultúru v Európe, pokiaľ ide o referendá.	70,7 %
	1.2 Odporúčame, aby nezávislá skupina preskúmala, či je vhodné uskutočniť európske referendum o konkrétnej otázke.	77,5 %
2. Znenie otázky položenej v referende môže mať negatívny vplyv, rovnako ako skutočnosť, že odpovedať sa dá len „áno“ alebo „nie“, čo často polarizuje diskusie a spoločnosti. Výber témy je tiež citlivý.	2.1 Odporúčame vytvoriť vedecký výbor, ktorého úlohou by bolo určiť, ako klásť otázky, ktoré by boli predmetom európskeho referenda, čo najneutrálnejším spôsobom.	87,2 %
	2.2 Odporúčame klásť otázky s výberom odpovedí, ktoré idú nad rámec jednoduchej alternatívy „áno“ alebo „nie“, aby sa zachytili nuansy, a to aj pripojením podmienok k „áno“ a „nie“ (napr. „áno, ak...“, „nie, ak...“).	65,0 %
	2.3 Odporúčame, aby sa prázdne hlasy nezahŕňali do výpočtu žiadnej väčšiny, či už ide o jednoduchú alebo absolútnu väčšinu. Napriek tomu však musí byť dostatok hlasov (musí sa rešpektovať kvórum).	75,0 %
	2.4.1 Odporúčame, aby sa otázka položená v európskom referende mohla týkať akejkoľvek témy v právomoci Európskej únie.	87,5 %
	2.4.2 Odporúčame vylúčiť témy, ktoré by mohli byť zdrojom konfliktu medzi členskými štátmi.	39,0 %

	2.5 Odporúčame, aby sa mohli klásť aj jasne formulované technické a zložité otázky, pretože ľudia sú schopní dostatočne sa informovať.	77,5 %
3. Referendá nie sú demokratickým nástrojom, ak o ich usporiadaní môže rozhodnúť len politická sféra.	3.1 Odporúčame, aby Európsky parlament mal právo iniciatívy pri usporadúvaní európskych referend a potom by mal mať možnosť zaviesť ich výsledky do praxe (Európska komisia a Rada by sa mali pripojiť bez možnosti ich blokovania).	67,5 %
	3.2 Odporúčame, aby iniciatíva na usporiadanie referenda mohla pochádzať aj od samotných občanov (napríklad na základe podobných pravidiel ako platia pre európsku iniciatívu občanov).	77,5 %
	3.3 Odporúčame, aby za praktickú organizáciu európskeho referenda zodpovedal neutrálny orgán.	75,0 %
4. Musí byť jasne vymedzené, či má referendum záväzný alebo nezáväzný charakter.	4.1.1 Odporúčame, aby bol výsledok európskeho referenda záväzný len vtedy, ak sú splnené určité podmienky, pokiaľ ide o mieru účasti.	92,7 %
	4.1.2 Odporúčame, aby boli výsledky referenda záväzné len vtedy, ak sa dosiahne určitá väčšina (51/49, 70/30). Tieto podmienky by sa mali stanoviť pred každým referendom.	72,5 %
	4.2 Odporúčame, aby bol výsledok európskeho referenda záväzný, ak iniciatívu na jeho usporiadanie vyvinuli občania (ktorí na tento účel dokázali zozbierať určitý počet podpisov), ale nezáväzný, ak iniciatívu vyvinula politická inštitúcia.	47,5 %
	4.3 Odporúčame, aby bol výsledok európskeho referenda záväzný len v určitých otázkach, nie však v tých, pri ktorých by dôsledky hlasovania mohli byť veľmi závažné.	40,0 %
5. Verejnosť je často nedostatočne informovaná pred tým, ako sa má vyjadriť hlasovaním v referende.	5.1 Odporúčame, aby boli obyvatelia pred akýmkoľvek európskym referendom jasne informovaní o vplyve výsledku hlasovania na ich každodenný život prostredníctvom informačných materiálov, ako je to vo Švajčiarsku, a/alebo prostredníctvom informačných stretnutí.	97,5 %

<p>Zároveň je dôležité mať pod kontrolou poskytované informácie, aby sa zabránilo negatívnym vplyvom (domácim alebo zahraničným) na hlasovanie.</p>	<p>5.2 Odporúčame zriaďiť vedecký výbor pre každé európske referendum, aby sa zaručila objektivita poskytnutých informácií.</p>	<p>87,2 %</p>
<p>6. Hoci sa v referende vyzýva na priamu účasť všetkých obyvateľov (na rozdiel od panelovej diskusie občanov), vždy existuje určitý podiel ľudí, ktorí nehlasujú.</p>	<p>6.1.1 <i>Odporúčame, aby bolo hlasovanie v európskom referende povinné.</i></p>	<p>43,6 %</p>
	<p>6.1.2 <i>Odporúčame, aby bolo hlasovanie v európskom referende dobrovoľné.</i></p>	<p>52,5 %</p>
	<p>6.2 Na zníženie počtu osôb, ktoré sa na referende nezúčastňujú, odporúčame povoliť popri hlasovaní v papierovej podobe (alebo popri iných spôsoboch hlasovania, ako je napríklad hlasovanie poštou), aj elektronické hlasovanie. Elektronické hlasovanie je obzvlášť zaujímavé pre ľudí, ktorí cestujú na dovolenku, a takisto motivuje ľudí, ktorí majú menší záujem o hlasovanie, pretože by sa ním odstránila nutnosť presúvať sa na miesto hlasovania.</p>	<p>90,0 %</p>
<p>7. Občania, ktorí sa zúčastňujú na iniciatívach v rámci participatívnej demokracie, ako sú referendá, príliš často nedostávajú spätnú väzbu o tom, ako sa nadviazalo na ich prácu, a to z krátkodobého, ani dlhodobého hľadiska.</p>	<p>7.1 Odporúčame poskytnúť občanom spätnú väzbu o krokoch, ktoré sa podnikli (alebo nepodnikli) v nadväznosti na rozhodnutie občanov v európskom referende.</p>	<p>92,5 %</p>

5. Existujúce nástroje

5.1 Voľby

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. V jednotlivých členských štátoch existujú rôzne pravidlá.	1.1 Navrhujeme, aby bolo hlasovanie vo voľbách do Európskeho parlamentu povinné, občania by však mali dostať dostatočné informácie, aby pochopili dôvody tohto kroku.	50,0 %
	1.2 Naším odporúčaním je čo najviac zjednotiť pravidlá volieb do Európskeho parlamentu vo všetkých krajinách vrátane minimálneho veku.	87,2 %
2. Pokiaľ ide o kritériá ako vek, pôvod a pohlavie, medzi poslancami EP nie je dostatočná rozmanitosť.	2.1.1 Navrhujeme, aby poslanci Európskeho parlamentu zastupovali všetky vekové kategórie a prostredia.	82,1 %
	2.1.2 Navrhujeme, aby si poslanci Európskeho parlamentu zámerne zvolili európsku kariéru, nie len preto, že sa ich kariéra chýli ku koncu.	82,5 %
	2.1.3 Navrhujeme usilovať sa o vyvážené rodové zastúpenie, napríklad striedaním podľa pohlavia na volebných zoznamoch. EÚ musí stanoviť tieto kritériá a dodržiavať ich, pokiaľ ide o zloženie, podľa kvót. Ak kandidát odmietne svoj mandát, mandát prevezme podľa preferencie nasledujúci kandidát rovnakého pohlavia.	82,5 %
	2.1.4 Odporúčame, aby kandidáti na európskych zoznamoch vykonávali svoj mandát, ak boli zvolení.	89,2 %

3. Hlasujeme za poslancov Európskeho parlamentu a nemáme žiadny vplyv na zloženie Komisie	3.1 Navrhujeme zmenu zmluvy, na základe ktorej najväčšia politická skupina v Európskom parlamente bude môcť vymenovať predsedu Európskej komisie.	48,6 %
	3.2 Odporúčame, aby bolo zloženie Európskej komisie transparentnejšie podľa niekoľkých základných pravidiel, aby jej zloženie odrážalo hlas občanov a aby občania vedeli, ako sa výber uskutočnil.	88,9 %
4. Chýba informovanosť o kandidátoch vo voľbách do Európskeho parlamentu, o ich programe alebo politickej skupine, ktorej súčasťou budú v Európskom parlamente	4.1 Navrhujeme, aby sa európski kandidáti sami prezentovali, aby predstavovali svoje ciele a program konkrétnejším spôsobom na miestnej úrovni a prostredníctvom rôznych komunikačných kanálov.	84,2 %

5.2. Európsky ombudsman

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Neanglická webová stránka obsahuje na prvých dvoch stranách iba informácie v angličtine. To predstavuje prekážku pre občanov, ktorí angličtinu neovládajú.	1.1 Navrhujeme uviesť informácie na domovskej stránke vo všetkých európskych jazykoch a v prípade, že preklad nie je možný, uverejňovať aktuality v angličtine inde na stránke.	89,2 %
2. Ombudsman nie je zapojený do sankcií a možného odškodnenia pre sťažovateľa.	2.1 Navrhujeme, aby bol ombudsman súčasťou procesu hľadania a vykonávania riešení, sankcií alebo náhrad a aby mal v tomto procese možnosť vyjadriť svoj názor.	71,1 %
3. Potvrdenie prihlásenia sa na odber príspevkov z webových stránok môže trvať veľmi dlho, a to až 24 hodín, čo môže občanov odradiť.	3.1 Navrhujeme nainštalovať systém na okamžité potvrdenie.	47,4 %
4. Pri podaní sťažnosti treba odpovedať na otázku, či sa využili všetky možné postupy. Občan ich všetky nepozná a nemôže odpovedať na túto otázku.	4.1 Navrhujeme vložiť odkaz na jednoduchú prezentáciu alebo vysvetlenie ostatných postupov.	89,5 %
5. Webové stránky ombudsmana sú kvalitne spracované, nevyzerajú však „európsky“ z grafickej stránky, takže si občan kladie otázky (som na správnom mieste, sú tieto webové stránky dôveryhodné?).	5.1 Navrhujeme prepracovať grafický dizajn webových stránok a viac ho zosúladiť s grafickým dizajnom EÚ. Prvým návrhom je presunúť európsku vlajku navrch stránky. Už pri „prvom kliknutí“ musí byť jasné, že sa občan nachádza na stránkach ombudsmana.	78,4 %

5.3 Verejná konzultácia

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Webové stránky venované konzultáciám sa zmenili a občan sa najprv dostane na zastarané stránky. Ak chcete nájsť URL adresu novej stránky, musíte vyhľadávať.	1.1 Navrhujeme vymazať staré stránky a odkaz na nové stránky uviesť ako prvý.	81,6 %
2. Plán (v angličtine) a odporúčania (jazyk „občana redaktora“) vyplývajúce z konzultácie nie sú preložené do jazyka čítajúceho občana.	2.1 Dôrazne odporúčame, aby sa plán preložil do jazyka občana. Skutočnosť, že plán je k dispozícii len v angličtine, bráni občanom, ktorí nehovoria po anglicky, aby sa zapojili.	81,6 %
	2.2 Navrhujeme ku každému jednotlivému odporúčaní umiestniť záložku alebo ikonu „Automatický preklad“, ktorá by odkazovala na prekladateľský nástroj s otvoreným zdrojovým kódom, ako sú napríklad Google Translate alebo DeepL.	65,8 %
3. Na odber informácií o ďalšom postupe sa musíte prihlásiť.	3.1 Navrhujeme zasielať informácie o následných krokoch automaticky každej osobe, ktorá reagovala, s možnosťou odhlásenia sa z odberu.	89,5 %
4. Nevieme, či počet podobných stanovísk ovplyvňuje komisiu, alebo či sú vnímané ako jedno súhrnné stanovisko (či už vážené alebo nie). Ak sa počet podobných stanovísk spočítava, máme obavu, že lobisti/aktivisti/veľké podniky v rámci konzultácie prevážia hlas občanov/mimovládnych organizácií, a že to ovplyvní kroky EÚ.	4.1 Odporúčame poskytnúť jasné informácie o tejto téme na webových stránkach.	81,6 %
	4.2 Ak počet podobných stanovísk zaváži, odporúčame, aby sa zaviedol systém na filtrovanie lobistov, aktivistov alebo veľkých podnikov, aby sa im nepripisovala neprimeraná váha.	60,5 %

	4.3 Odporúčame vytvoriť softvér založený na umelej inteligencii, ktorý by triedil rôzne stanoviská a spočítal nesúhlasné alebo súhlasné stanoviská.	47,4 %
	4.4 Navrhujeme organizovať stretnutia medzi občanmi a (aktivistickými) združeniami: vytvoriť miesta, kde môžu občania vyjadriť svoje názory („európske domy“) a ktoré môžu pomôcť šíriť názory občanov na európskej úrovni. Mali by existovať na rôznych miestach a na miestnej úrovni.	62,2 %
5. Formulár, v ktorom sa vyjadruje stanovisko, nie je jasný: obsahuje jednu otvorenú otázku a dotazník. Aká je úloha každého dokumentu, čo treba vyplniť?	5.1. Tieto informácie by mali byť jasne uvedené na webových stránkach.	81,6 %
6. Pokiaľ ide o nástroje, existuje príliš veľa úrovní kompetencií.	6.1 Navrhujeme vytvoriť dispečingové stredisko, ktoré nasmeruje žiadosti k príslušnému orgánu.	78,9 %

5.4 Európska iniciatíva občanov

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Občanov bez internetu je ťažšie osloviť.	1.1 Navrhujeme, aby miestne orgány alebo knižnice, ktoré sú nezávislé od vlády, boli zapojené do šírenia iniciatív a zberu podpisov v elektronickej aj papierovej podobe. EÚ by mala vypracovať súpis takýchto sietí podľa jednotlivých krajín a sprístupniť ho občanom, ktorí začínajú európsku iniciatívu občanov.	71,1 %
2. Počet krajín, ktoré sa musia zapojiť, je príliš nízky na to, aby sa vytvorila dostatočná podpora.	2.1 Navrhujeme zvýšiť počet krajín, v ktorých sa zbierajú podpisy, na 13 s cieľom získať väčšiu podporu návrhu. Počet podpisov by sa mal dodržať úmerne k počtu obyvateľov.	64,9 %
3. Zber podpisov si vyžaduje veľké náklady a úsilie.	3.1 Navrhujeme, aby EÚ poskytla finančné prostriedky na podporu týchto iniciatív.	71,1 %
	3.2 Navrhujeme zriadiť orgán na uľahčenie koordinácie medzi krajinami.	75,7 %
4. Tento postup je pre občanov zložitý.	4.1 Navrhujeme vytvorenie asistenčnej služby, ktorá by občanom pomáhala prejsť celým postupom.	83,8 %
5. Nie je jasné, čo je výsledkom iniciatívy občanov.	5.1 Navrhujeme, aby Európska komisia bola povinná prediskutovať návrh a pracovať na opatreniach nadväzujúcich naň, a nielen jednoducho odpovedať a potvrdiť jeho prijatie. Ak sa Komisia rozhodne nekonať v súvislosti s návrhom, musí to odôvodniť.	100,0 %
	5.2 Navrhujeme zorganizovať konzultácie s občanmi po odovzdaní európskej iniciatívy občanov s cieľom požiadať ich o stanovisko predtým, ako sa ňou Komisia začne zaoberať. Zabránilo by sa tak, aby sa prejavovali len extrémne názory alebo hlasy a zahrnuli by sa stanoviská ľudí, ktorí nepodpísali európsku iniciatívu občanov. Okrem toho, ak sa budú môcť vyjadriť všetci občania, návrh bude mať väčšiu váhu na úrovni EÚ, a to aj pokiaľ pôjde o nadväzujúce opatrenia.	55,3 %

5.5 Petičné právo

Otázky	Odporúčania	Podpora (v %)
1. Konečné rozhodnutie prijíma Európska komisia, výsledok nie je istý.	1.1 Navrhujeme, aby sa Komisia riadila odporúčaním Európskeho parlamentu.	81,1 %
2. Postup a motivácia pri prijímaní rozhodnutia nie sú dostatočne transparentné.	2.1 Navrhujeme, aby osoba, ktorá predkladá petíciu, bola pravidelne informovaná o pokroku a rozhodnutiach. Konečné rozhodnutie by sa tiež malo zdôvodniť.	94,4 %
3. Pre občanov je ťažké riešiť potrebu nových právnych predpisov.	3.1 Odporúčame, aby sa petícia používala aj ako nástroj na preukázanie potreby nových právnych predpisov.	78,4 %